

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (ΟΥ0150)

Διάλεξη 07:

Συναθροιστική ζήτηση, Συναθροιστική Προσφορά, Πολλαπλασιαστής
15/11/2018

Μαρι-Νοέλ Ντυκέν (Duquenne)

Καθηγήτρια ΤΜΧΠΠΑ

η-ταχυδρομείο: mdyken@uth.gr

Τηλ.: 24210-74438

Γραφείο Γ6

Στόχοι:

- Να κατανοήσουμε πως διαμορφώνονται, στο σύνολο της οικονομίας (επίπεδο χώρας), η *Συνολική Ζήτηση (AD: Aggregate Demand)* όπως και η *Συνολική Προσφορά (AS: Aggregate Supply)*
- Να κατανοήσουμε ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν αυτές τις δύο σημαντικές συνιστώσες της πραγματικής οικονομίας (Υπόδειγμα AD-AS)

Ζήτηση & Προσφορά = οι δύο όψεις της οικονομίας με στενή αλληλεξάρτηση

- Να κατανοήσουμε τη λειτουργία των αγορών (αγαθών – υπηρεσιών και χρήματος)

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ

Ορισμός της Συνολικής Ζήτησης (Aggregate Demand)

Είναι η συνολική ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών την οποία σχεδιάζουν να αγοράσουν τα νοικοκυριά, οι επιχειρήσεις, η Κυβέρνηση και οι αγοραστές του εξωτερικού, ανάλογα με τα επίπεδα τιμών που επικρατούν

$$\mathbf{AD = C + I + G + X} \quad [1]$$

AD = Συνολική Ζήτηση

C = Κατανάλωση αγαθών & υπηρεσιών (Καταναλωτική δαπάνη)

I = Επενδύσεις (Επενδυτική δαπάνη)

G = Δημόσιες Δαπάνες

X = Εξαγωγές

AD = Συνολικές δαπάνες της χώρας = ΑΕΠ

Καταναλωτικές Δαπάνες

Οι καταναλωτικές δαπάνες εξαρτούνται από:

- ✓ τον επίπεδο τιμών
- ✓ το εισόδημα των καταναλωτών (*βλέπε συνάρτηση κατανάλωσης*)
- ✓ τις προσδοκίες τους σχετικά με το μέλλον
- ✓ την φορολογία (φορολογική πολιτική) και ειδικά το επίπεδο του ΦΠΑ

Συνάρτηση κατανάλωσης: C

«... Οι άνθρωποι, κατά κανόνα και κατά μέσον όρο, είναι διατεθειμένοι να αυξάνουν την κατανάλωση τους, καθώς αυξάνεται το εισόδημά τους, αλλά όχι τόσο όσο η αύξηση του εισοδήματός τους...» (J.M. Keynes, 1936)

$$C = c_0 + c_1 Y \quad [2]$$

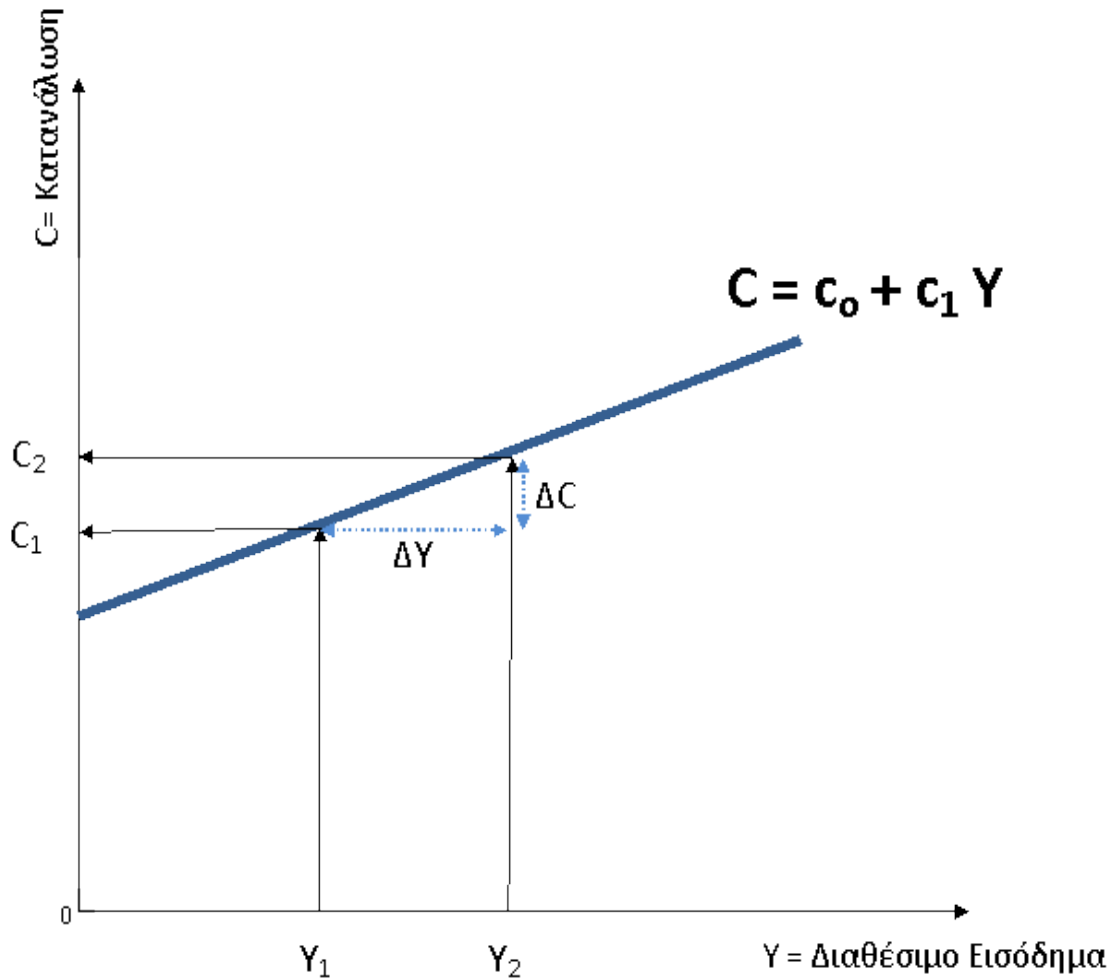
C = Κατανάλωση αγαθών & υπηρεσιών

Y = Διαθέσιμο Εισόδημα ή γενικότερα ο πλούτος των καταναλωτών

c_0 = Ασυμπίεστη κατανάλωση

c_1 = Οριακή ροπή προς κατανάλωση (ελαστικότητα κατανάλωσης ως προς το εισόδημα)

Συνάρτηση κατανάλωσης: C

$$c_1 = \frac{\Delta C}{\Delta Y} > 0$$

Κανονικά, $c_1 < 1$

Υπόθεση: Μεταβολή του Y ενώ όλοι οι υπόλοιποι παράγοντες της οικονομίας παραμένουν αμετάβλητοι

Όταν Y αυξάνεται, η κατανάλωση αυξάνει όμως σε μικρότερο βαθμό, το υπόλοιπο αποταμιεύεται.

→ $S = Y - C$

→ $S = -c_0 + (1-c_1)Y$

Αντιθέτως, αν το εισόδημα των καταναλωτών παραμένει αμετάβλητο, η αλλαγή είτε στις τιμές, είτε στη φορολογία είτε ακόμα στις προσδοκίες των καταναλωτών προκαλεί μετατόπιση της συνάρτησης.

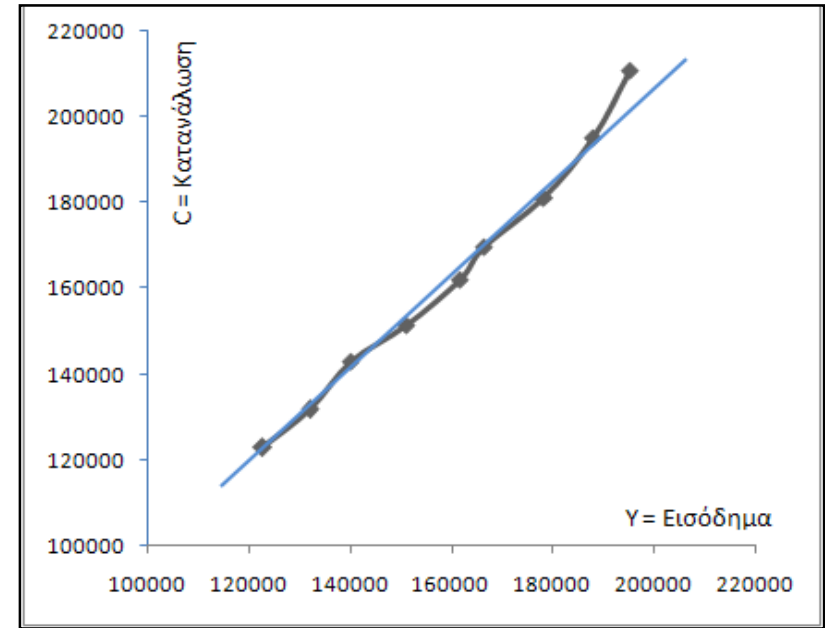
Καταναλωτική Δαπάνη της Ελλάδας: 2000-2008

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, 2000-2008

Σε εκατομμύρια €

ΕΤΗ	ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΤΕΛΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ	ΚΑΘΑΡΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ
2000	122.725	122.899	-174
2001	132.010	131.720	291
2002	140.056	142.895	-2.839
2003	150.967	151.367	-400
2004	161.695	162.201	-506
2005	166.414	169.662	-3.248
2006	178.270	181.069	-2.799
2007	188.061	195.083	-7.022
2008	195.237	210.982	-15.745
Ποσοστό Αύξησης	+59%	+72%	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ποια το συμπέρασμα;

$$Y = C + S$$
 όπου $S = \text{Συνολική Αποταμίευση}$ [3]

Σχεδιαζόμενη Επένδυση: I

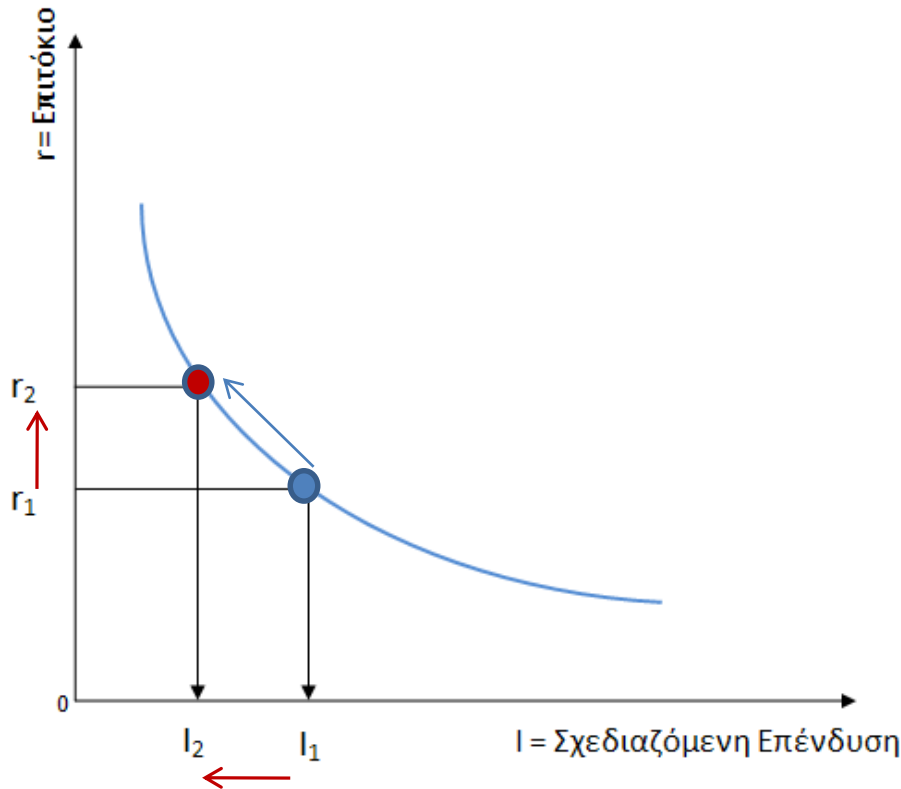
Οι σχεδιαζόμενες - από τις επιχειρήσεις- επενδύσεις εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες. Ένα από τους βασικούς αφορά το *επίπεδο του επιτοκίου* που επικρατεί στην αγορά: (r).

$$I = f(r) \quad [2]$$

Όταν μια επιχείρηση αποφασίζει να επενδύσει σε ένα σχέδιο (αγορά εξοπλισμού, νέου κτιρίου κλπ) θα χρειαστεί σημαντικά κεφάλαια και συχνά τα κεφάλαια αυτά θα προέρχονται από **Δανεισμό**.

Ο δανεισμός έχει κόστος: το επιτόκιο: **r**. Όσο υψηλότερο είναι το επιτόκιο, τόσο πιο ακριβό - *ceteris paribus* - είναι το κόστος δανεισμού. Αποτέλεσμα: ορισμένες επιχειρήσεις θα αναβάλουν για αργότερα τις αποφάσεις τους για επένδυση.

Σχεδιαζόμενη Επένδυση: I

Με αρχικό επιτόκιο = r_1

→ Επενδύσεις = I_1

Αν η κεντρική Τράπεζα αποφασίζει την αύξηση του επιτοκίου στο r_2 ,

→ Επενδύσεις = $I_2 < I_1$ (*)

Το επιτόκιο αποτελεί εργαλείο πολιτικής.

Αύξηση του επιτοκίου μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ύφεση

(*) Θεωρώντας ότι, όλοι οι υπόλοιποι παράγοντες της οικονομίας παραμένουν αμετάβλητοι

Σχεδιαζόμενη Επένδυση: Ι

Όταν το επιτόκιο παραμένει αμετάβλητο, η βελτίωση της αναμενομένης απόδοσης των επενδύσεων (βελτίωση του οριακού κέρδους) προκαλεί μετατόπιση της καμπύλης επενδύσεων προς τα δεξιά.

- (α) Τι γίνεται αν η Κυβέρνηση αποφασίζει μείωση των συντελεστών φορολογίας επί το κέρδος των επιχειρήσεων;
- (β) Τι γίνεται αν οι αναμενόμενες αποδόσεις των επενδύσεων αυξάνουν (π.χ. εξαιτίας βελτίωση της παραγωγικότητας);

Σχεδιαζόμενη Επένδυση: I

Ορισμένα σχόλια:

1. Εμπειρικές έρευνες ανέδειξαν ότι, η αύξηση του επιτοκίου κατά μια μονάδα οδηγεί σε μείωση των επενδύσεων κατά περισσότερο από μια ποσοστιαία μονάδα: $\Delta r = -1 \rightarrow$ μείωση των $I > 1\%$

2. Αν το επιτόκιο αποτελεί το 1^ο προσδιοριστικό παράγοντα ερμηνείας της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων ως προς τον δανεισμό και τις επενδύσεις, άλλοι παράγοντες είναι επίσης πολύ σημαντικοί όπως το «γενικότερο οικονομικό κλίμα»: όταν επικρατεί απαισιοδοξία (αρνητικές προβλέψεις για το μέλλον της οικονομίας), η επίδραση στις συνολικές επενδύσεις θα είναι αρνητικές παρότι τα επιτόκια μπορεί να βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα (Βλέπε διάγραμμα).

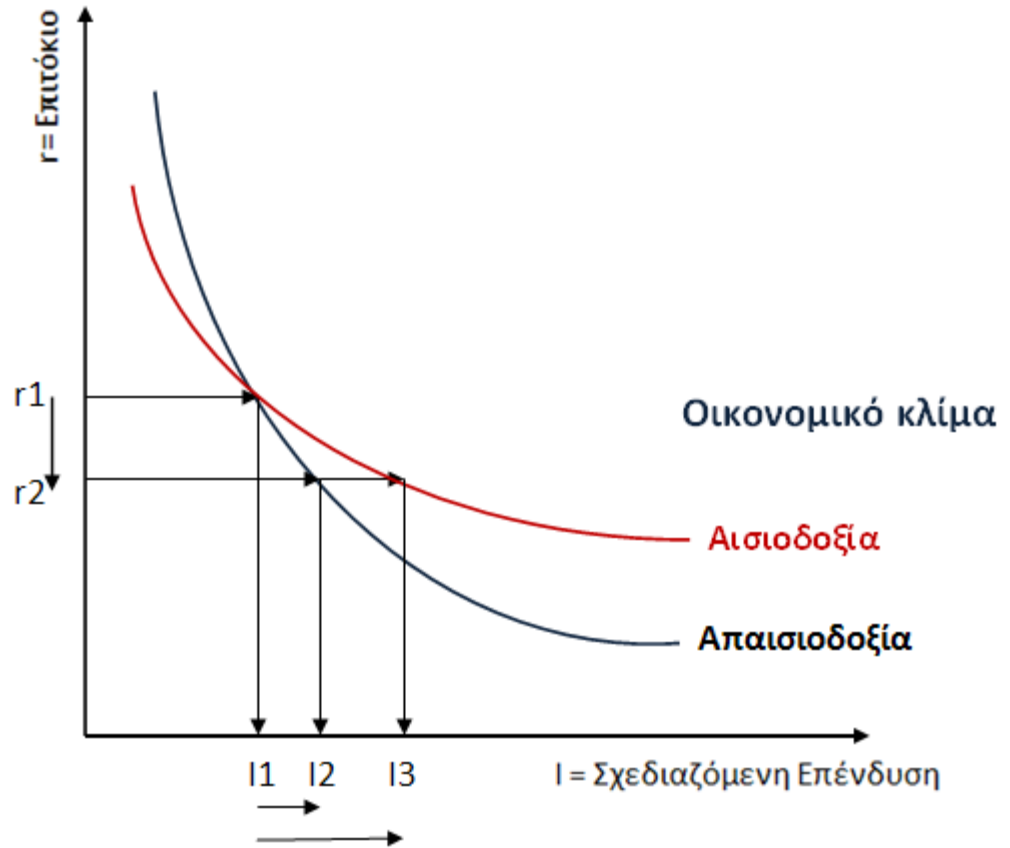
3. Το επιτόκιο έχει επίσης άμεση επίδραση στην καταναλωτική συμπεριφορά των νοικοκυριών οι οποίοι και αυτοί δανείζουν (καταναλωτικά δάνεια).

→ Η μεταβολή του επιτοκίου έχει πολλαπλές επιπτώσεις

Σχεδιαζόμενη Επένδυση: I

Επιρροή των προσδοκιών και του «οικονομικού κλίματος»

Υπό την προϋπόθεση ότι
όλοι οι υπόλοιποι
παράγοντες παραμένουν
αμετάβλητοι,
η μείωση του επιτοκίου
από r_1 στο r_2 οδηγεί σε
σημαντικότερη αύξηση
των επενδύσεων όταν
υπάρχει θετικό
οικονομικό κλίμα από I_1
στο I_3 αντί I_1 στο I_2

Επιρροή του επιτοκίου στη Συνολική Ζήτηση

Δεδομένου ότι: $AD = C + I + G + X$

Για δεδομένο επίπεδο κατανάλωσης, δημοσίων δαπανών και εξαγωγών, τότε μπορούμε να σχηματίζουμε με τον ακόλουθο τρόπο την επιρροή του επιτοκίου στην Συνολική Ζήτηση και κατά συνέπεια στο συνολικό διαθέσιμο εισόδημα (**ανάλυση ceteris paribus**)

1^ο σενάριο: $r \uparrow \rightarrow I \downarrow \rightarrow AD \downarrow \rightarrow Y \downarrow$

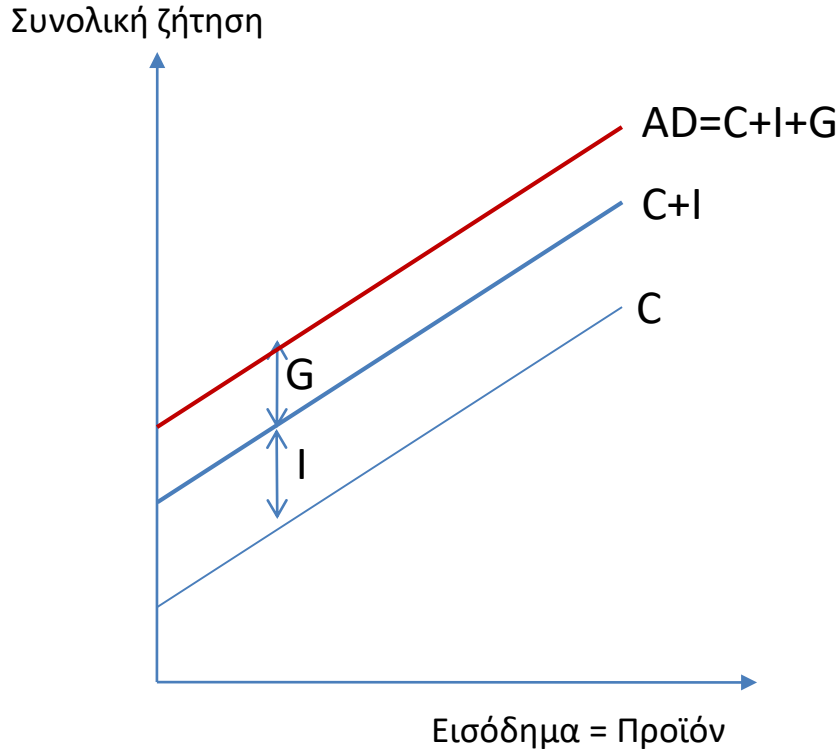
2^ο σενάριο: $r \downarrow \rightarrow I \uparrow \rightarrow AD \uparrow \rightarrow Y \uparrow$

Προσοχή:

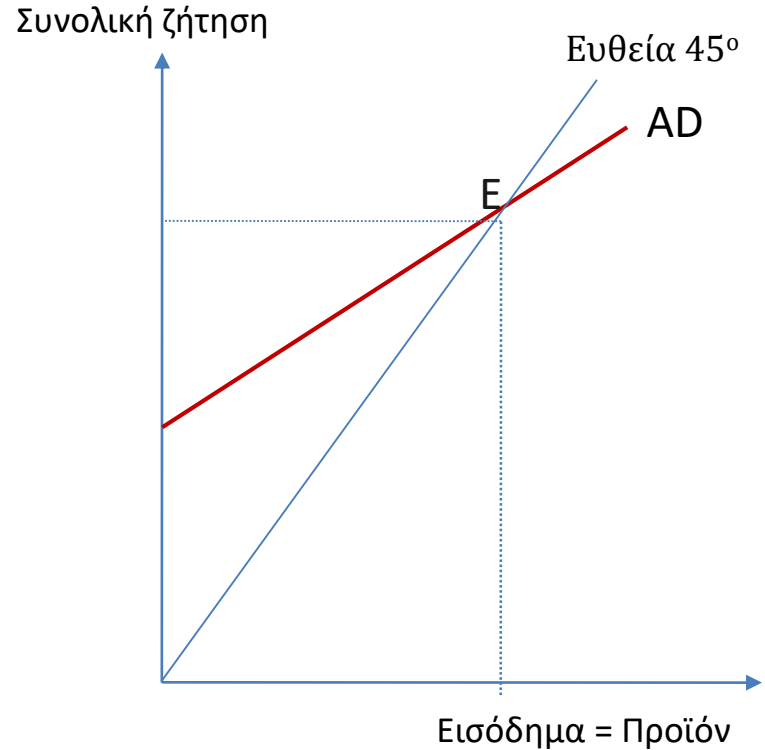
στην πραγματικότητα, η μεταβολή του r θα έχει επιπτώσεις και στην C (εξαιτίας δανεισμού) (πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις)

Ακόμα πιο σημαντικό, όταν το διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται, έχουμε αύξηση της κυκλοφορίας του χρήματος δηλαδή αύξηση της ζήτησης χρήματος η οποία μπορεί κατά συνέπεια να επηρεάζει την πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας, με αποτέλεσμα, εκ των υστερών, να έχουμε αύξηση του επιτοκίου....!

Προϊόν ισορροπίας [1]

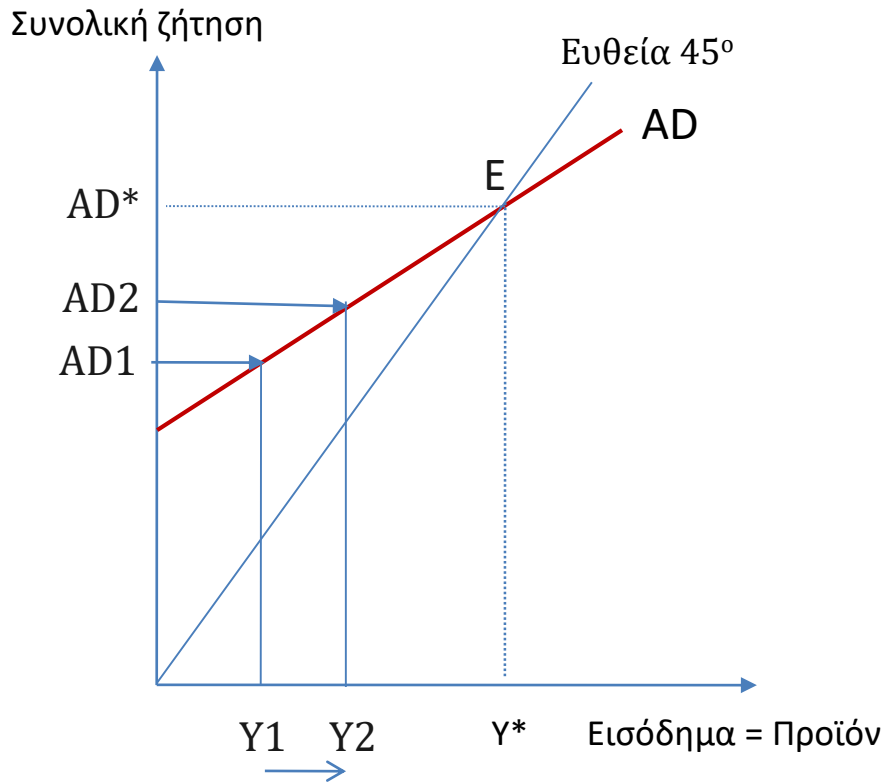

Υπόθεση: δεν υπάρχουν εξαγωγές
Επιτόκιο = r = σταθερό → επενδυτική
ζήτηση σταθερή όπως και δημόσιες δαπάνες

Όταν οι τιμές και οι αμοιβές παραμένουν
σταθερές, έχουμε ισορροπία όταν η συνολική
ζήτηση = το προϊόν (E)

Προϊόν ισορροπίας [2]

Τι γίνεται αν η συνολική ζήτηση βρίσκεται στο σημείο AD1;

Η συνολική ζήτηση (προγραμματισμένες δαπάνες) είναι μεγαλύτερες από το Προϊόν Y_1 (βλέπε A και B)

Οι επιχειρήσεις πρέπει να αυξήσουν την παραγωγή τους για να ικανοποιούν τους καταναλωτές, και αποφασίζουν να παράγουν προϊόν = $Y_2 > Y_1$.

Ένα τμήμα των αρχικών μη ικανοποιημένων δαπανών καλύπτεται ενώ ταυτόχρονα με την αύξηση του προϊόντος (των εισοδημάτων), η συνολική ζήτηση αυξάνει και αυτή. Όμως η συνολική ζήτηση AD2 παραμένει μεγαλύτερη από το προϊόν Y_2 .

Η διαδικασία συνεχίζει έως να φτάσουμε στο σημείο ισορροπίας **E**.

Πρώτα βασικά αποτελέσματα

- Υπάρχει στενή σύνδεση μεταξύ των διαφόρων αγορών.
- Η εξέλιξη σε μια αγορά έχει, εκ των υστέρων, επίπτωση στην συμπεριφορά της άλλης αγοράς
- Οι πολιτικές (Δημοσιονομικές και Νομισματικές) που εφαρμόζονται, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη αυτή τη στενή σχέση

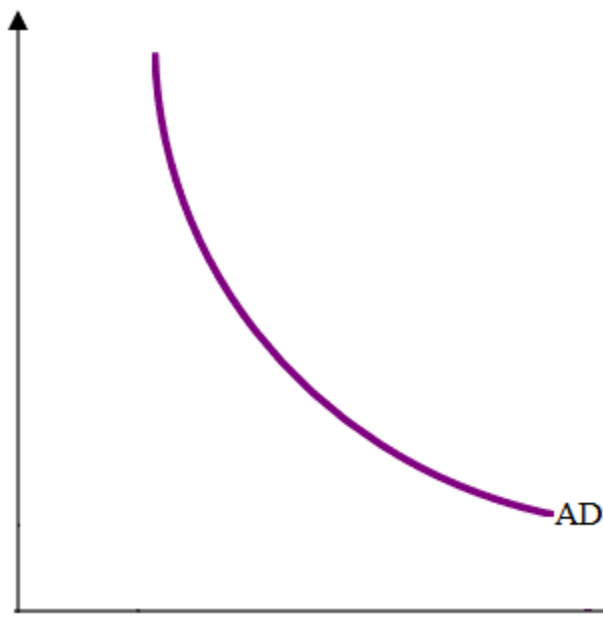
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΙΜΩΝ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΙΜΩΝ

ΚΑΜΠΥΛΗ ΖΗΤΗΣΗΣ

- ❑ Η καμπύλη AD δείχνει τα επίπεδα ισορροπίας της συνολικής ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών σε σχέση με διαφορετικά επίπεδα τιμών.
- ❑ Υπόθεση εργασίας: όλοι οι υπόλοιποι παράγοντες της οικονομίας παραμένουν αμετάβλητοι και ειδικότερα όλες οι μεταβλητές της δημοσιονομικής (G, T) και νομισματικής πολιτικής (Md, Ms) είναι σταθερές: Καμία παρέμβαση του Κράτους στη λειτουργία των αγορών.

p = Επίπεδο τιμών

Η μεταβολή του επιπέδου τιμών μεταβάλλει τη συνολική δαπάνη (και του ΑΕΠ):
Η μείωση του επιπέδου τιμών προκαλεί αύξηση της συνολικής δαπάνης.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΙΜΩΝ

- ❑ Ποιοι οι παράγοντες της οικονομίας που μπορούν να μετατοπίσουν την καμπύλη ζήτησης AD;

Βασικοί παράγοντες:

A. Καταναλωτική Δαπάνη

- A1. Πλούτος των καταναλωτών
- A2. Δανεισμός των νοικοκυριών (επιτόκιο)
- A3. Προσδοκίες των καταναλωτών
- A4. Φορολογία των φυσικών προσώπων

B. Επενδυτική Δαπάνη

- B1. Πραγματικό επιτόκιο (οριακό κόστος δανεισμού)
- B2. Αναμενόμενη απόδοση της επένδυσης (μελλοντικές προσδοκίες, τεχνολογία, βαθμός μη απασχολούμενου κεφάλαιού)
- B3. Φορολογία των επιχειρήσεων

C. Δημόσιες Δαπάνες

- C1. Επιλογή πολιτικής (δημόσιες επενδύσεις)

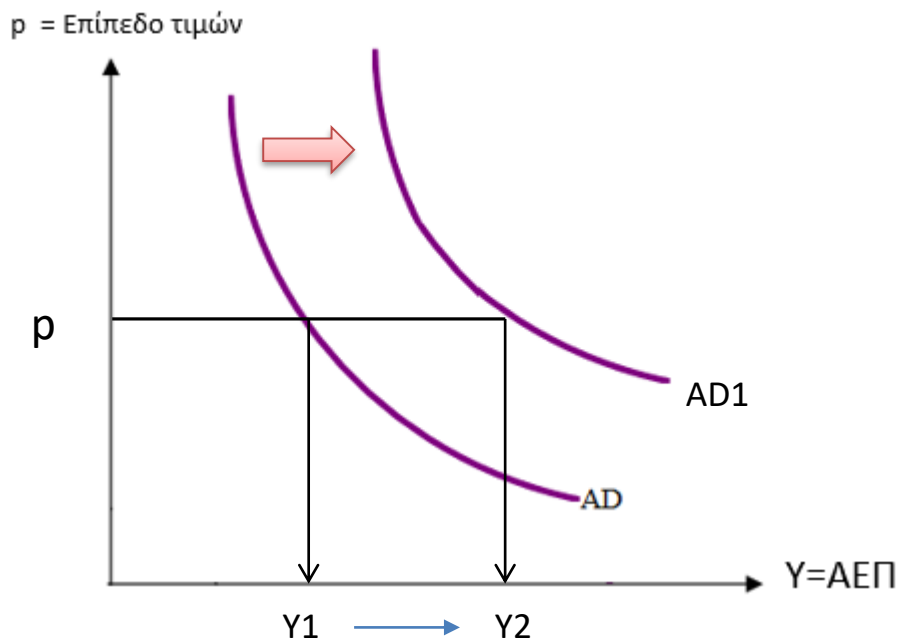
D. Καθαρές εξαγωγές

- D1. Τιμές των εισαγομένων προϊόντων
- D2. Εθνικό εισόδημα των άλλων χωρών
- D3. Ισοτιμία του νομίσματος

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΙΜΩΝ

- Επιρροή των παραγόντων της οικονομίας στη μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης AD.

Σχήμα 1

Καταναλωτική δαπάνη:

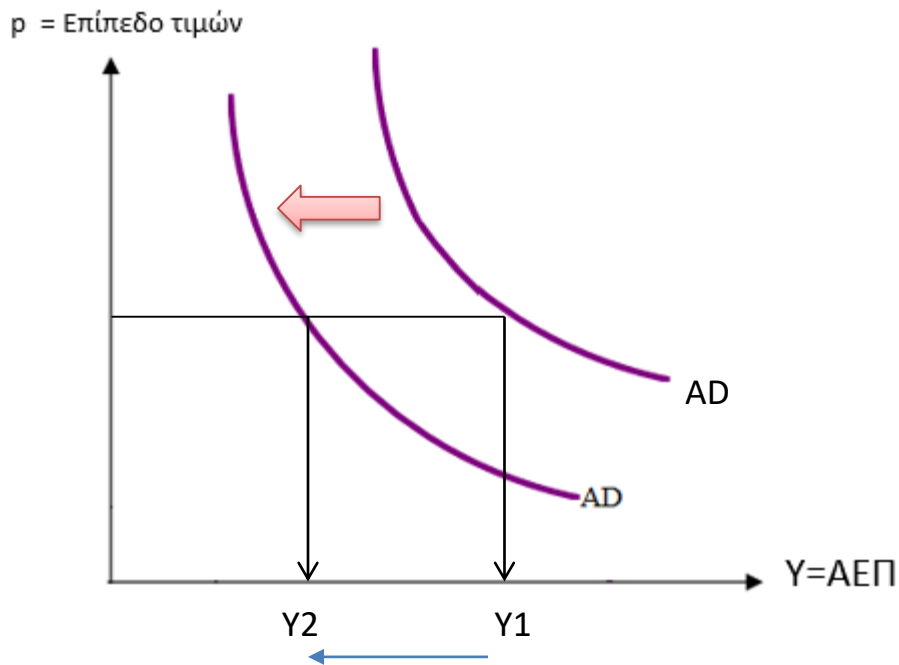
Πλούτος των καταναλωτών

Η αύξηση του πλούτου των καταναλωτών (αύξηση περιουσιακών στοιχείων, κλπ) με σταθερό επίπεδο τιμών τους οδηγεί σε αύξηση των καταναλωτικών δαπανών. Η καμπύλη μετατοπίζεται προς τα δεξιά (από $Y1$ προς $Y2$)

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΙΜΩΝ

- Επιρροή των παραγόντων της οικονομίας στη μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης AD.

Σχήμα 2

Καταναλωτική δαπάνη:

Δανεισμός των νοικοκυριών

Με σταθερό επίπεδο τιμών, η **αύξηση του επιτοκίου** οδηγεί σε μείωση του δανεισμού από τους καταναλωτές και επομένως σε μείωση των καταναλωτικών δαπανών.

Η καμπύλη AD μετατοπίζεται προς τα αριστερά (από Y_1 προς Y_2).

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΙΜΩΝ

Καταναλωτική δαπάνη:

Προσδοκίες των καταναλωτών:

Όταν τα νοικοκυριά αναμένουν αύξηση στο πραγματικό μελλοντικό τους εισόδημα (αύξηση του εισοδήματος μεγαλύτερη από την αύξηση του επίπεδου τιμών) τείνουν να καταναλώνουν περισσότερο και αυτό προκαλεί μετατόπιση της καμπύλης κατανάλωσης προς τα δεξιά (όπως στο σχήμα 1 – σελ 21). Επίσης αν νομίζουν ότι στο μέλλον, οι τιμές θα αυξηθούν πιο έντονα από τα εισοδήματά τους, τότε θα προτιμούν να αγοράζουν σήμερα προϊόντα πριν την αύξηση των τιμών. Αντιθέτως, αρνητικές προσδοκίες σχετικά με τα εισοδήματά τους οδηγεί τα νοικοκυριά στο να περιορίζουν την κατανάλωσή τους και αυτό προκαλεί μετατόπιση της καμπύλης προς τα αριστερά (όπως στο σχήμα 2 – σελ 22).

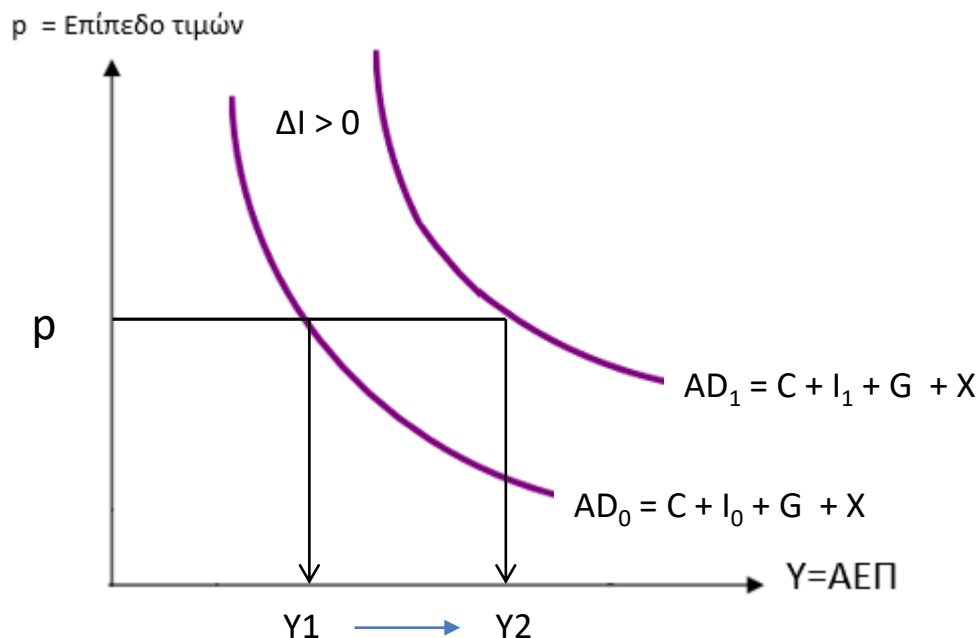
Φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων:

Η αλλαγή στους φορολογικούς συντελεστές εισοδήματος επηρεάζει το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και επομένως την κατανάλωσή τους. Η αύξηση των συντελεστών οδηγεί σε μετατόπιση προς τα αριστερά (μείωση κατανάλωσης) ενώ η μείωση των συντελεστών προκαλεί μετατόπιση προς τα δεξιά (αύξηση κατανάλωσης).

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΙΜΩΝ

- Επιρροή των παραγόντων της οικονομίας στη μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης AD.

Σχήμα 3

Επενδυτική δαπάνη:

Για σταθερό επίπεδο τιμών, η αύξηση των επενδύσεων από I_0 σε I_1 έτσι ώστε $\Delta I = I_1 - I_0 > 0$ προκαλεί μετατόπιση της συνολικής καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά (Το ίδιο γίνεται με την αύξηση των δημόσιων δαπανών G).

Η αύξηση της επενδυτικής δαπάνης μπορεί να προκύψει από την αύξηση του οριακού οφέλους, από μείωση του πραγματικού επιτοκίου, από καλύτερες προσδοκίες σχετικά με το μέλλον της οικονομίας, από μείωση της φορολογίας κλπ.

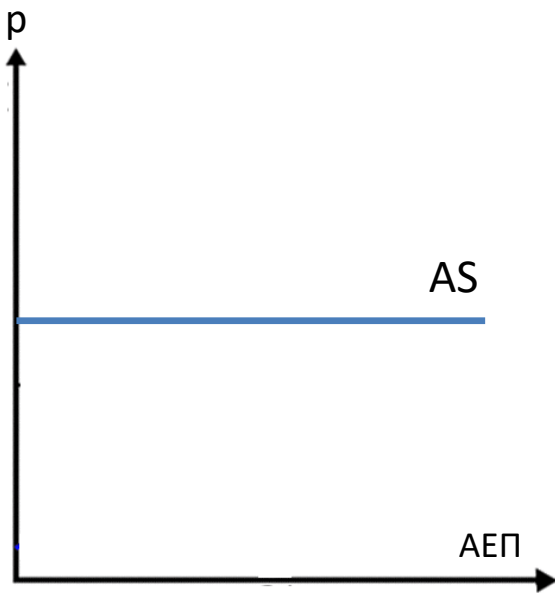

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΙΜΩΝ

Ορισμός της Συνολικής Προσφοράς: AS (Aggregate Supply)

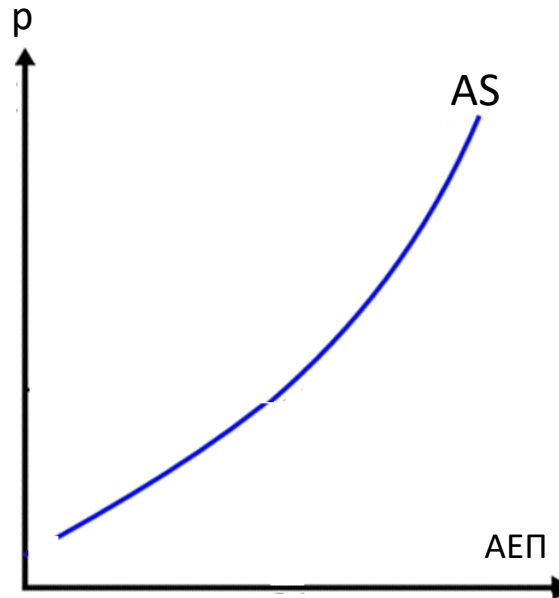
- ❑ Είναι η προσφερόμενη ποσότητα όλων των αγαθών και υπηρεσιών (πραγματικό ΑΕΠ) σε διάφορα επίπεδα τιμών, *ceteris paribus*.
- ❑ Η συνολική προσφορά διαφέρει ανάλογα με το χρονικό ορίζοντα: άμεση βραχυχρόνια περίοδο, βραχυχρόνια περίοδο και μακροχρόνια περίοδο εξαιτίας της διαφορετικής δυνατότητας μεταβολής των τιμών (εισροών και προϊόντων – υπηρεσιών)
- ➔ **3 διαφορετικές καμπύλες** (βλέπε διαγράμματα)
- ❑ Οι συνθήκες λειτουργίας των αγορών έχουν επίσης άμεση επίπτωση στη διαμόρφωση της Συνολικής Προσφοράς (συνθήκες πλήρης ή ατελής ανταγωνιστικότητας)

Καμπύλες Συνολικής Προσφοράς: AS (Aggregate Supply)

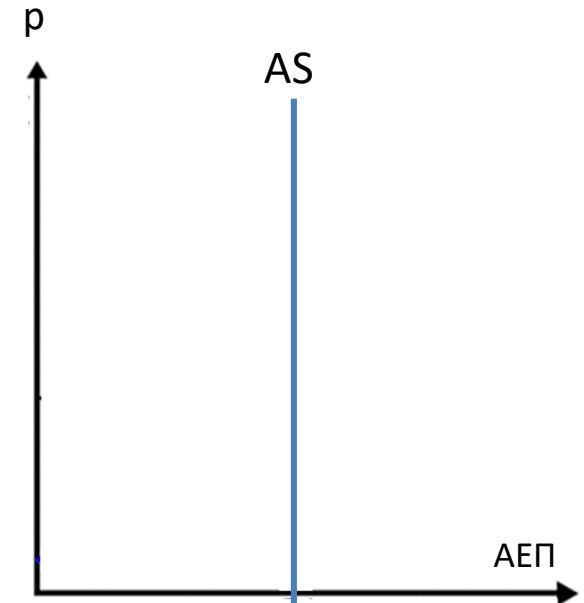
άμεση βραχυχρόνια περίοδο

*Όλες οι τιμές σταθερές
(εισορές + προϊόντα)*

Βραχυχρόνια περίοδο

τιμές εισροών σταθερές

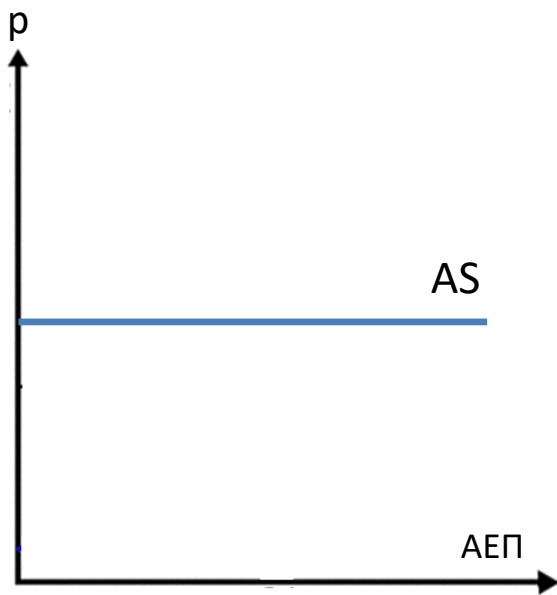
μακροχρόνια περίοδο

*όλες οι τιμές μπορούν να
μεταβληθούν*

p = γενικό επίπεδο τιμών (υπολογίζεται με βάση όλων των τιμών των προϊόντων και υπηρεσιών)

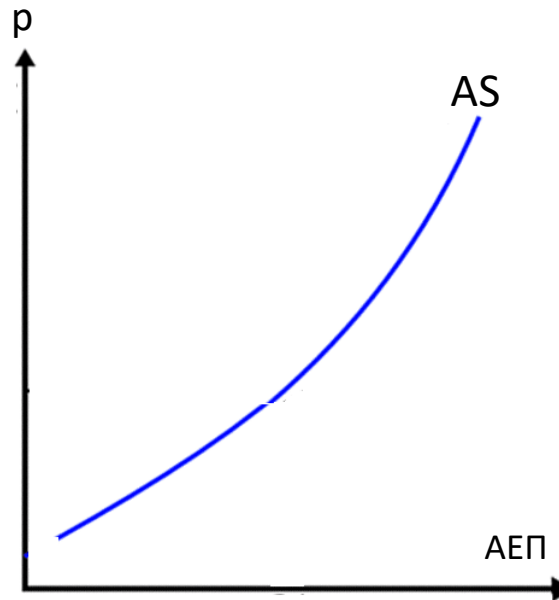
Καμπύλες Συνολικής Προσφοράς: AS

(Aggregate Supply)

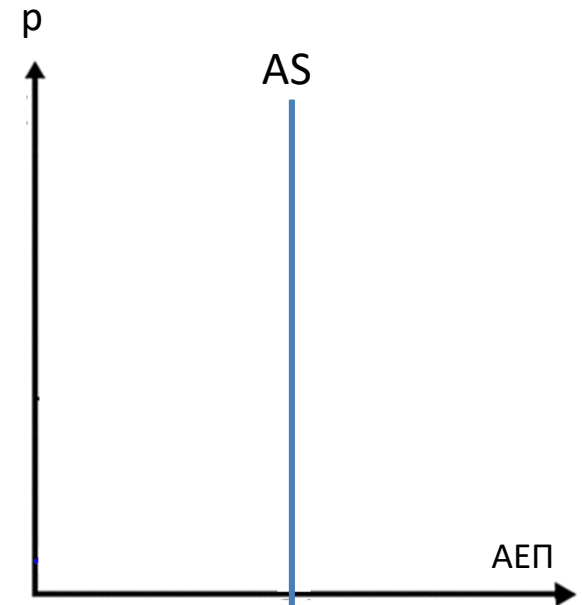
άμεση βραχυχρόνια περίοδο
**Όλες οι τιμές σταθερές
(εισροές + προϊόντα)**

Οι επιχειρήσεις διαθέτουν στην οικονομία οποιαδήποτε ποσότητα επιθυμούν ανάλογα με το σταθερό επίπεδο τιμών

Βραχυχρόνια περίοδο
τιμές εισροών σταθερές

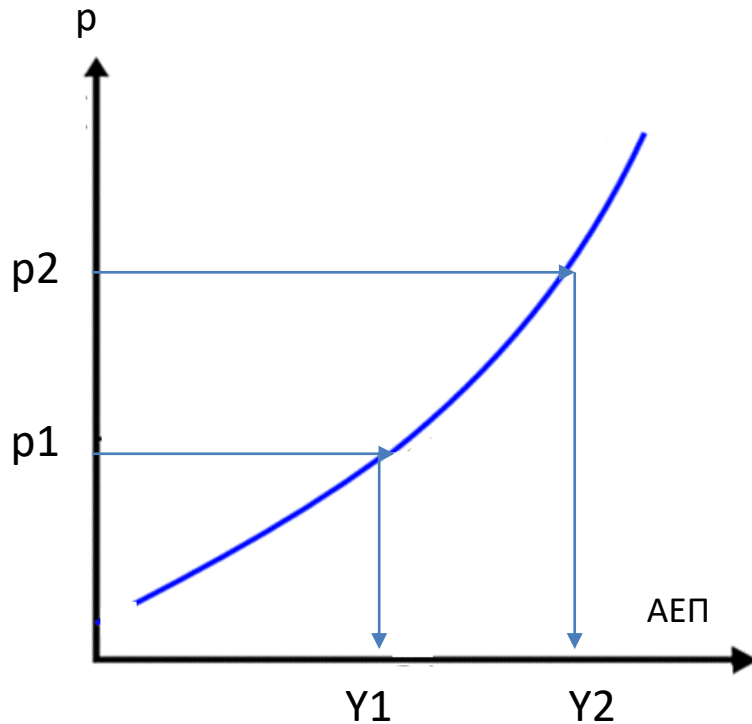
Η μεταβολή του δείκτη τιμών προκαλεί αύξηση ή μείωση του κέρδους (εφόσον τιμές εισροών σταθερές). Κίνητρο για αύξηση της παραγωγής.

μακροχρόνια περίοδο
όλες οι τιμές μπορούν να μεταβληθούν

Εφόσον οι τιμές των εισροών (περιλαμβάνοντας τις αμοιβές) δεν είναι σταθερές, οι μεταβολές τους ισοφαρίζουν τις ενδεχόμενες μεταβολές του επιπέδου των τιμών → καμία επίπτωση στα κέρδη των επιχειρήσεων .

Βραχυχρόνια καμπύλη συνολικής προσφοράς AS

Στη βραχυχρόνια περίοδο με σταθερές τις τιμές των εισροών, υπάρχει άμεση θετική σχέση μεταξύ του επίπεδου των τιμών και της προσφοράς (πραγματικού προϊόντος).

Όταν το επίπεδο τιμών αυξάνεται – με σταθερές τις τιμές – υπάρχει αύξηση του πραγματικού κέρδους που αποτελεί κίνητρο για τις επιχειρήσεις να παράγουν περισσότερο.

Η καμπύλη έχει θετική κλίση:

Ceteris paribus, η αύξηση του δείκτη τιμών προκαλεί αύξηση των προσφερόμενων ποσοτήτων

Ουσιαστικά η καμπύλη αντανακλά την ανταπόκριση των επιχειρήσεων σε μια υποθετική αύξηση των τιμών

Η ανταπόκριση των επιχειρήσεων σε μια υποθετική αύξηση των τιμών διαφέρει ανάλογα με τις **συνθήκες λειτουργίας της αγοράς** (τέλειες ή ατελές ανταγωνιστικές συνθήκες)

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΙΜΩΝ

- ❑ Ποιοι οι παράγοντες της οικονομίας που μπορούν να μετατοπίσουν την βραχυχρόνια καμπύλη προσφοράς AS;

Βασικοί παράγοντες:

A. Τιμές εισροών

- A1. Τιμές εγχώριων παραγωγικών πόρων (μισθοί κ.α.) επηρεάζουν το ανά μονάδα κόστος παραγωγής
- A2. Τιμές εισαγομένων παραγωγικών πόρων (π.χ. πετρέλαιο)
- A3. Ισοτιμία του νομίσματος

B. Παραγωγικότητα

- B1. Παραγωγικότητα = $\frac{\text{συνολικό προϊόν}}{\text{συνολικές εισροές}}$

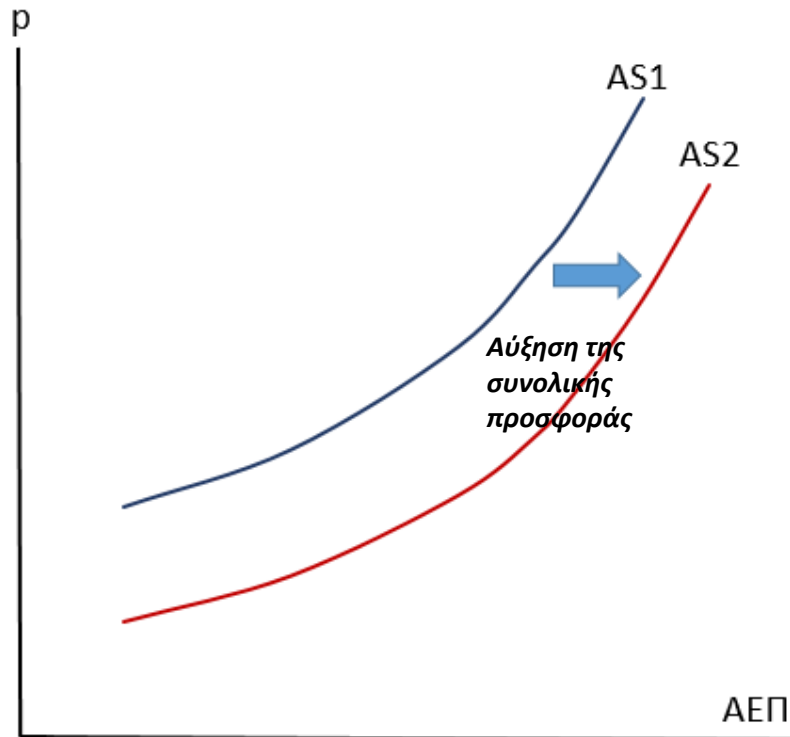
C. Νομικό – θεσμικό πλαίσιο

- C1. Φορολογική πολιτική
- C2. Κανονιστικά μέτρα

Η μεταβολή ενός από τους παραπάνω παράγοντες (όλοι οι άλλοι αμετάβλητοι) προκαλεί μετατόπιση της καμπύλης AS

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΙΜΩΝ

- Επιρροή των παραγόντων της οικονομίας στη μετατόπιση της βραχυχρόνια καμπύλης προσφοράς AS.

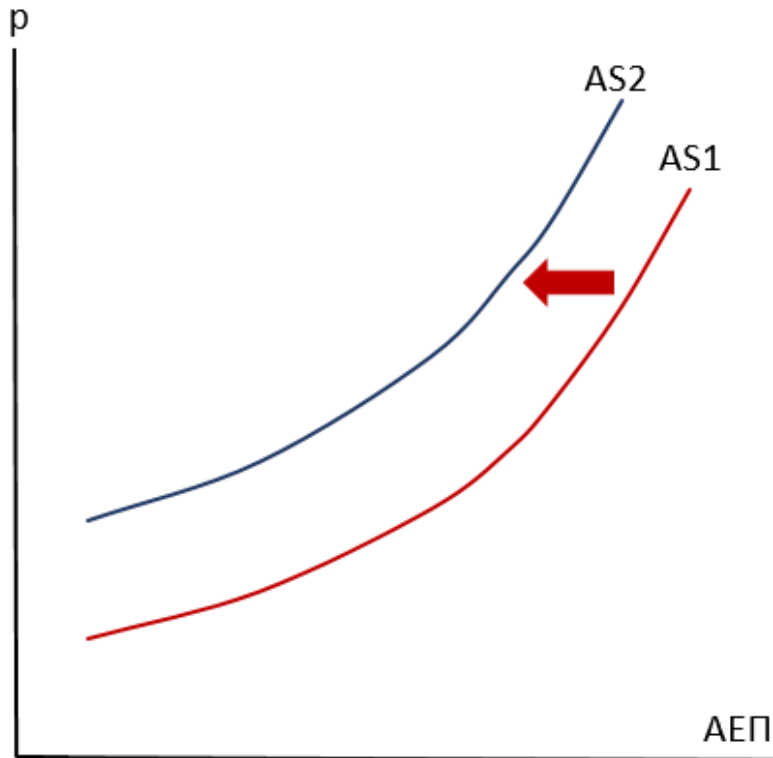

Η μετατόπιση της καμπύλης προς τα δεξιά από AS1 προς AS2 αντανακλά αύξηση της συνολικής προσφοράς:

- Εάν οι υπόλοιποι παράγοντες παραμένουν αμετάβλητοι, η **μείωση των τιμών των εγχώριων παραγωγικών πόρων** (π.χ. οι μισθοί) οδηγεί σε μείωση του κόστους παραγωγής των επιχειρήσεων και επομένως σε αύξηση του κέρδους των επιχειρήσεων : κίνητρο για αύξηση της παραγωγής (η καμπύλη μετατοπίζεται από AS1 προς AS2).
- **Το ίδιο ισχύει με τις τιμές των εισαγόμενων παραγωγικών πόρων** (π.χ. μείωση της τιμής του πετρελαίου).
- Ceteris paribus, η **αύξηση της παραγωγικότητας** (μείωση του ανά μονάδα κόστους παραγωγής εξαιτίας **βελτιωμένης τεχνολογίας παραγωγής** ή ακόμα **καλύτερης κατάρτισης του εργατικού δυναμικού**) συμβάλλει στην αύξηση της συνολικής παραγωγής (μετατόπιση της καμπύλης προς τα δεξιά).

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΙΜΩΝ

- Επιρροή των παραγόντων της οικονομίας στη μετατόπιση της βραχυχρόνια καμπύλης προσφοράς AS.

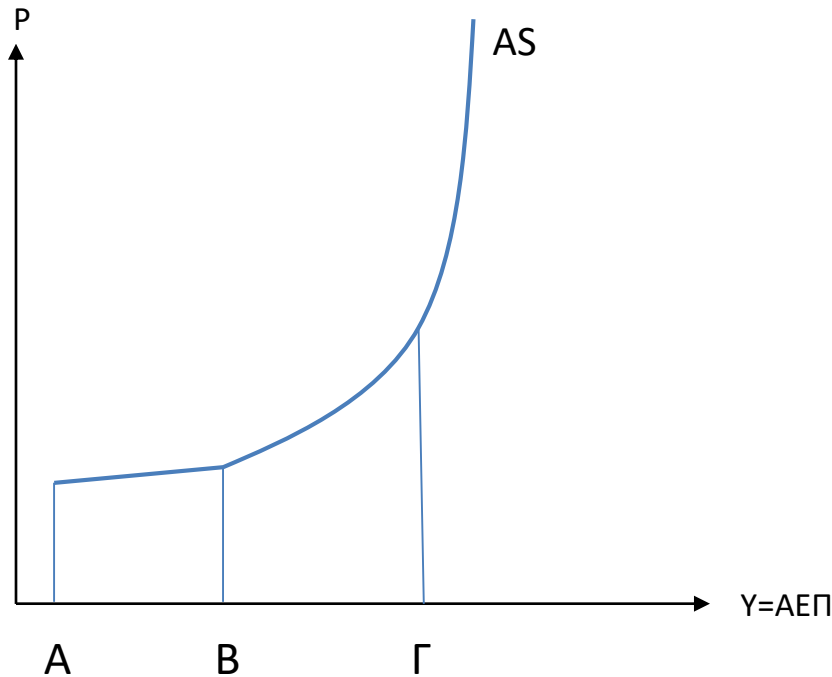

Η μετατόπιση της καμπύλης προς τα αριστερά από AS1 προς AS2 αντανακλά μείωση της συνολικής προσφοράς:

- Εάν οι υπόλοιποι παράγοντες παραμένουν αμετάβλητοι, η **αύξηση των τιμών των εγχώριων παραγωγικών πόρων** (π.χ. οι μισθοί) οδηγεί σε αύξηση του κόστους παραγωγής των επιχειρήσεων και επομένως σε μείωση του κέρδους των επιχειρήσεων, οδηγώντας στη μείωση της παραγωγής (η καμπύλη μετατοπίζεται από AS1 προς AS2).
- **Το ίδιο ισχύει με τις τιμές των εισαγόμενων παραγωγικών πόρων** (π.χ. αύξηση της τιμής του πετρελαίου).
- Ceteris paribus, η **αύξηση των φόρων στις επιχειρήσεις** αυξάνει το ανά μονάδα κόστος παραγωγής, οδηγώντας στη μείωση της παραγωγής (μετατόπιση της καμπύλης προς τα αριστερά).

Βελτιωμένη απεικόνιση της AS

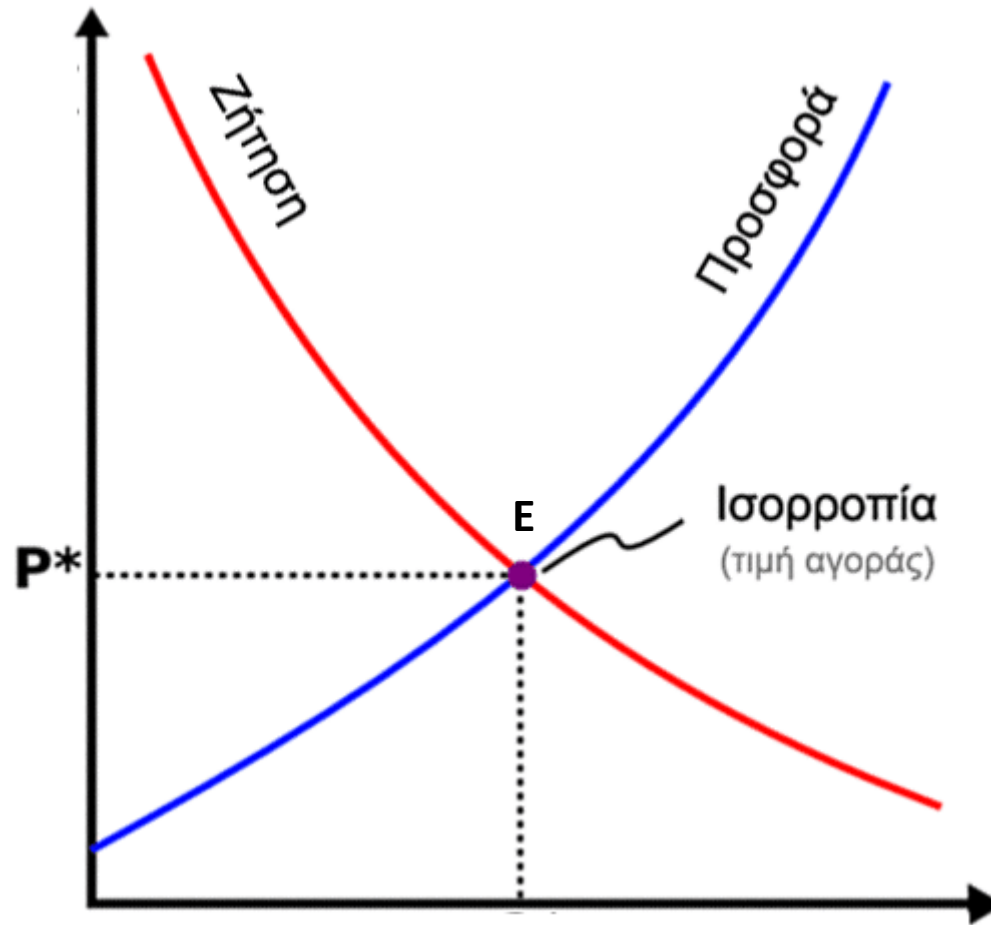
Ύφεση

Έντονη Ανάπτυξη

Ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης (μικρό ή υψηλό ΑΕΠ), η συμπεριφορά της συνολικής προσφοράς διαφέρει.

**Ισορροπία
πραγματικού ΑΕΠ και
επίπεδου τιμών**

Ισορροπία πραγματικού ΑΕΠ και επιπέδου τιμών

Η ισορροπία επιτυγχάνεται όταν σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο τιμών, η συνολική ζήτηση ισούται με τη συνολική προσφορά (*E*). Σε αυτό το σημείο, το επίπεδο τιμών αντιστοιχεί στο *επίπεδο της τιμής ισορροπίας*.

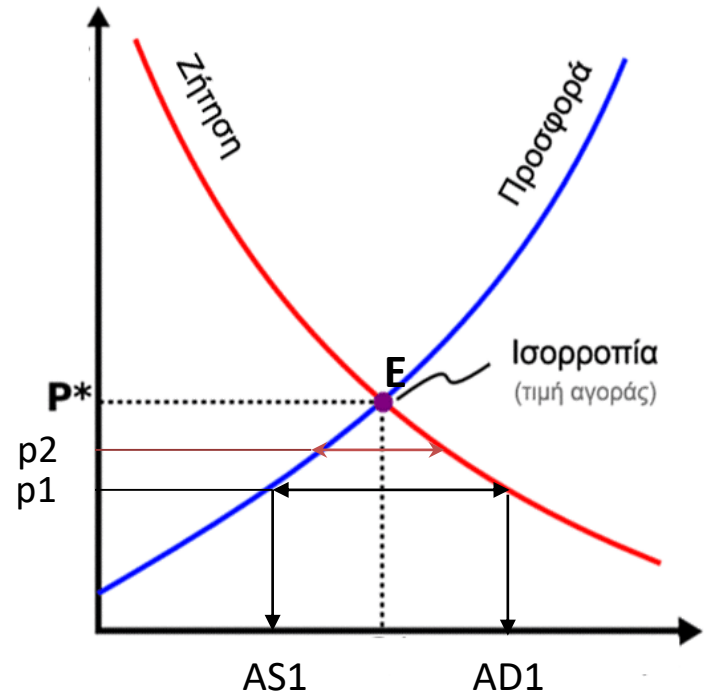
Ισορροπία πραγματικού ΑΕΠ και επιπέδου τιμών

Ερώτηση :

Τι γίνεται αν το επίπεδο τιμών είναι μικρότερο ή μεγαλύτερο από p^* ?

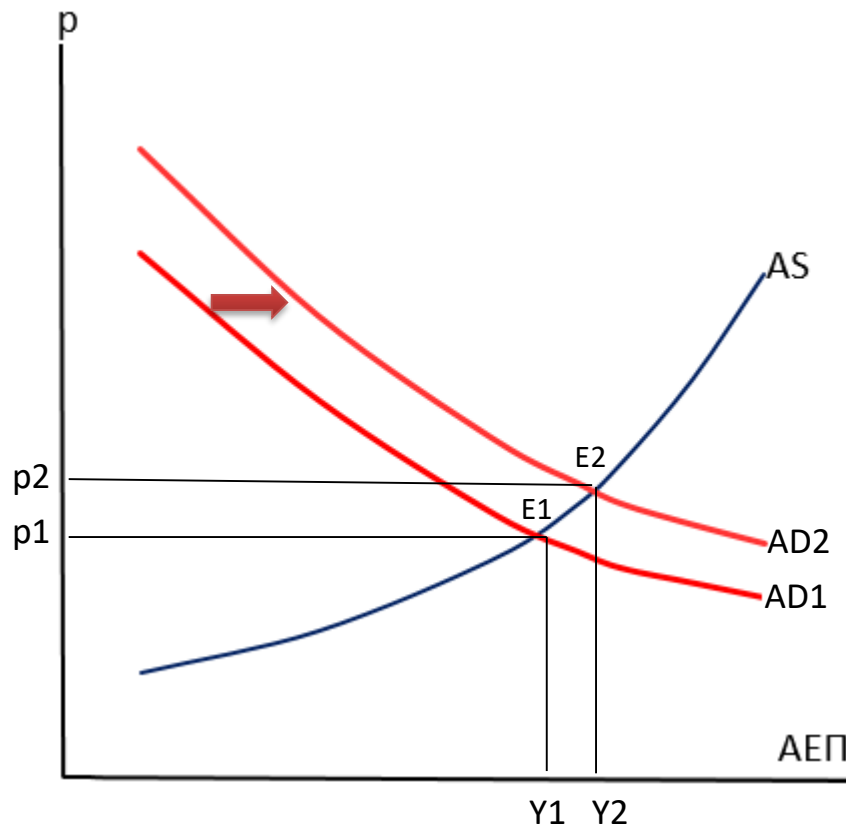
Η συνολική ζήτηση είναι μεγαλύτερη από τη συνολική προσφορά ($AD_1 > AS_1$). Δεν υπάρχει ισορροπία. Οι επιχειρήσεις έχουν περιθώρια για αύξηση τιμών και επομένως μεγαλύτερο κέρδος που τους οδηγεί σε μεγαλύτερη παραγωγή. Η αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών (από p_1 σε p_2) έχει αρνητική επίπτωση στη συνολική ζήτηση η οποία τείνει σε 2^η φάση να μειωθεί.

Έτσι η διαφορά μεταξύ συνολικής ζήτησης και συνολικής προσφοράς μειώνεται και η διαδικασία συνεχίζει έως να φτάσουμε στο σημείο ισορροπίας (E).

Ισορροπία πραγματικού ΑΕΠ και επιπέδου τιμών

Ερώτηση: Τι γίνεται όταν έχουμε αύξηση της συνολικής ζήτησης AD (μετατόπιση προς τα δεξιά)? [Πληθωρισμός ζήτησης]

Παράδειγμα: Η αύξηση των Δημοσίων Επενδύσεων (G) ή των ιδιωτικών (I) προκαλεί μετατόπιση της καμπύλης συνολικής ζήτησης στα δεξιά, από AD1 σε AD2.

Οι επιπτώσεις είναι διπλές:

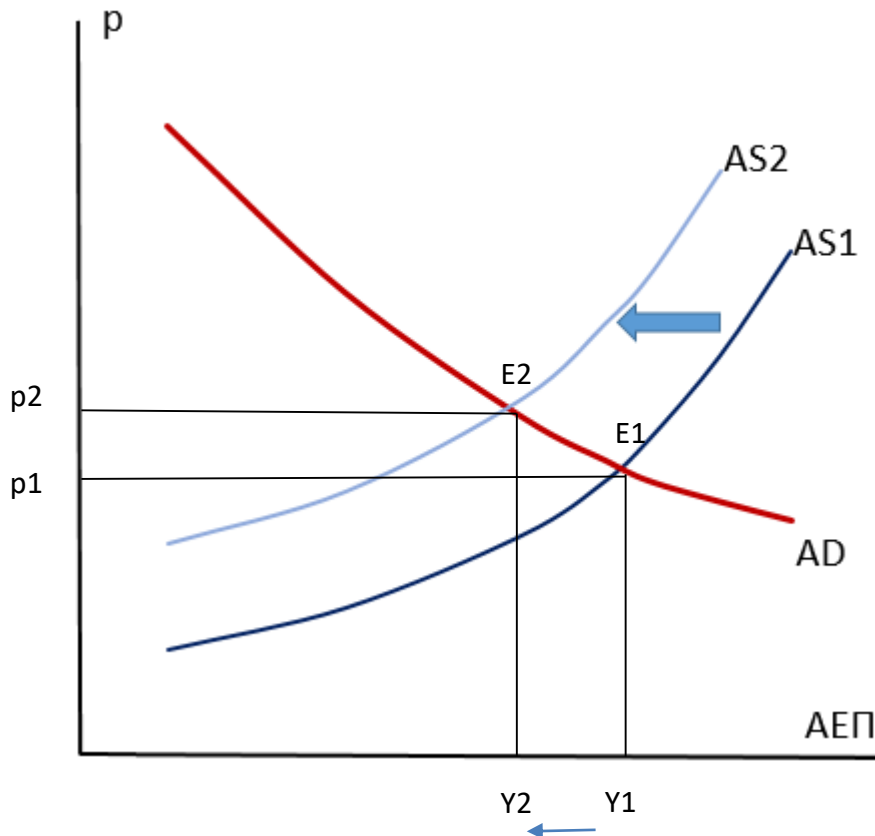
(α) το επίπεδο των τιμών αυξάνεται από p_1 σε p_2 (πληθωρισμός ζήτησης)
(b) βραχυπρόθεσμα, το ΑΕΠ αυξάνεται από Y_1 σε Y_2 .

➔ Η διαφορά μεταξύ Y_2 και Y_1 ονομάζεται «πληθωριστικό» κενό ΑΕΠ.

Μακροπρόθεσμα, η κατάσταση δεν μπορεί να διατηρηθεί.

Ισορροπία πραγματικού ΑΕΠ και επιπέδου τιμών

Ερώτηση: Τι γίνεται όταν έχουμε αύξηση του κόστους παραγωγής (π.χ. αύξηση τιμών των εισροών), δηλαδή μετατόπιση της συνολικής προσφοράς προς τα αριστερά (από AS1 προς AS2); [Πληθωρισμός κόστους].

Παράδειγμα: Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου (πληθωρισμός κόστους) προκαλεί μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς από AS1 προς AS2.

Οι επιπτώσεις είναι αρνητικές:
(α) το επίπεδο των τιμών αυξάνεται από p_1 σε p_2

(β) Το ΑΕΠ μειώνεται από Y_1 σε Y_2 : ύφεση της οικονομίας.

➔ Ο **πληθωρισμός κόστους** οδηγεί στη μετατόπιση της καμπύλης συνολικής προσφοράς προς τα αριστερά (νέο επίπεδο ισορροπίας): αύξηση των τιμών με μείωση του ΑΕΠ (από E1 σε E2).

**Αύξηση της συνολικής ζήτησης
και
Πολλαπλασιαστής**

Πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα

Βραχυχρόνια, μια μεταβολή στη συνολική δαπάνη (ζήτηση) όπως π.χ. μια αύξηση στις ιδιωτικές επενδύσεις (I) ή στις δημόσιες επενδύσεις (G) προκαλεί μια μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ η οποία μπορεί να είναι μεγαλύτερη από την αρχική μεταβολή της δαπάνης.

Γιατί αυτό;

Η αρχική μεταβολή στη δαπάνη (π.χ. αύξηση των δημοσίων επενδύσεων) προκαλεί διαδοχικές πρόσθετες δαπάνες τόσο από τις επιχειρήσεις όσο και από τα νοικοκυριά. Αυτό το φαινόμενο ονομάζεται πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα.

Ο πολλαπλασιαστής K υπολογίζεται ως ακολούθως:

$$K = \frac{\text{Μεταβολή στο πραγματικό ΑΕΠ}}{\text{Αρχική μεταβολή στη δαπάνη}} = \frac{\Delta \text{ΑΕΠ}}{\Delta \text{AD}} \quad [1]$$

Παράδειγμα: εάν οι δημόσιες επενδύσεις μιας χώρας αυξηθούν κατά 20 εκ. € και η συνολική ζήτηση καθώς επομένως και το πραγματικό ΑΕΠ αυξηθούν κατά 50 εκ.€, τότε προκύπτει ότι ο πολλαπλασιαστής ισούται με $50 / 20 = 2,5$.

Από την εξίσωση [1], προκύπτει επίσης ότι, αν $K = 2,5$ τότε η μείωση της αρχικής δαπάνης κατά 10 εκ. € ($\Delta \text{AD} = -10$) οδηγεί σε μείωση του πραγματικού ΑΕΠ = -25 εκ. €. Ο πολλαπλασιαστής λειτουργεί αμφίδρομα.